

Митрополит Арсеније: Свети Јован Претеча је звезда Даница која најављује долазак Сунца правде

Беседа Његовог Високопреосвештенства Митрополита нишког г. Арсенија одржана на Јованадан, 20. јануара 2026. године, у Саборној цркви Светог архангела Михаила у Београду

Ваша Светости, ваша високопреосвештенства и преосвештенства, ваша краљевска височанства, уважени господине министре, драга у Христу браћо и сестре,

по благослову Његове Светости, нашег светог и доброг домаћина, припала ми је велика част да вам се поводом данашњег празника обратим са неколико речи. Каже се у једној црквеној песми празника Богојављења да рађању Сунца претходи рађање звезде Данице, а она најављује свитање дана. Тако је јављању Бога у телу, јављању Господа Исуса Христа, претходило јављање Светог Јована Крститеља и Претече Господњег, јер Христос је Сунце правде, а Свети Јован Претеча је та звезда Даница која најављује долазак Сунца правде. Свети Јован Претеча је собом објединио Стари Завет и Нови Завет, па се зато за њега каже да је последњи пророк Старог Завета, а први апостол и

први мученик Новог Завета. Он је највећи међу пророцима зато што је проповедао Христа, доживео да својим очима види обећаног Месију и Спаситеља, Онога о коме је проповедао и најављивао Његов долазак, али и да му припадне част да управо он на реци Јордану крсти свог Спаситеља. Зато га и Господ назива највећим рођеним од жена.

Тај највећи рођени од жена је себе припремао деценијама у пустињи, далеко од света, али у заједници са Богом, за своју мисију, а циљ његовог доласка и његове мисије јесте да најави долазак Исуса Христа, обећаног Месију и Спаситеља, Сина Божјег. Зато за Светог Јована Претечу Свети Јован Богослов и Јеванђелиста, његов ученик је био пре него што је пошао за Спаситељем, и каже: Би човек послан од Бога по имену Јован. Овај дође за сведочанство, да сведочи о светлости, да кроз њега сви верују. Он не беше светлост, него да сведочи о светлости. Због свог светог живота Свети Јован Претеча је често давао повода људима у израиљском народу да помисле да је он обећани Месија и Спаситељ, јер је живео равноанђелским животом. Због своје речи, своје проповеди, због крштења народа на реци Јордану, многи су мислили да је он Месија. Зато су из Синедриона из Јерусалима послали свештенике и левите да га питају да ли је он Месија. И када су га питали: Ко си ти?, прва његова реч је била: Ја нисам Христос. А да ли си пророк Илија? Нисам ни пророк Илија. Да ли си Пророк? мислећи да је Месија. Он каже: Не! и одговара речима Светог пророка Исаије: Ја сам глас вапијућег у пустињи који каже: Припремите пут Господњи, поравните стазе Његове, што ће речи: Ја нисам Месија, већ сам дошао да најавим Његов долазак.

И зато крштење на Јордану, којим је Јован крштавао, било је крштење покајања. Као што је он Претеча Христов, тако и то крштење било претеча оног крштења које ће нам бити даровано Христом. Отуда тако велико је изненађење његово када је Господ дошао лично, син Божји, на Јордан да се крсти, а Свети Јована Претеча у трепетном страху каже: Ти ли долазиш к мени, ти треба мене да крстиш. Ја нисам достојан, више пута је поновио, ни одвезати ремена на обући његовој. Он је говорио: За мном долази Онај које је већи од мене. Ја вас крштавам крштењем покајања, а Он ће вас крстити Духом Светим и огњем.

Христу није било потребно крштење, јер Христос није имао никаквог греха. Он је на себе преузео грехе овог света. Зато Свети Јован Претеча каже: Гле, јагње Божје које узима на себе грехе света. Господ у крајњем смирењу и снисхођењу долази на реку Јордан да се крсти од Јована и тиме објављује себе као Месију, тиме почиње Његова јавна мисија и проповед, али се на реци

Јордану догађа један космички догађај. Објављује се Бог по први пут као Света Тројица: Отац који каже: Ово је Син мој љубљени, који је по мојој вољи, Њега слушајте; Син који прима сведочанство Очево; и Дух Свети који се јавља у виду голуба.

Свега тога је сведок био Свети Јован Претеча, који је и даље проповедао и сведочио о Христу као Месији. Зато га и зовемо првим апостолом Новог Завета. Зато је данашњи празник један од три дана јединственог празника, слободно можемо рећи. Зато што је Крстовдан предпразништво, Богојављење сам догађај, сам празник Христовог крштења на Јордану, а данас у попразништву славио Светог Јована Претечу, зато што је он непосредни учесник овог космичког догађаја крштења Христовог на реци Јордану, којим је Господ нама успоставио пут спасења. Даровао нам је крштење којим се ми крштавамо. Крштавамо се крштењем које нам дарује Духа Светога.

Кажу свети оци да је крштење гроб и васкрсење. На крштењу ми скидамо стару одећу упрљану и укаљану грехом, а на себе одевамо нову одећу, која је царска одећа, која је сам Христос, каже Свети Никола Кавасила. И зато на крштењу ми певамо: Ви који се у Христа крстисте, у Христа се обукосте, а то су речи Светог апостола Павла. Ми, дакле, у крштењу спирамо са себе старог и грешног човека, а облачимо се у самог Христа, јер ће Бог Отац нас познати кроз личност свог Сина. Он воли свог сина, али и кроз личност свог Сина воли нас. Зато нам кроз крштење дарује усиновљење.

Каже Свети Василије Велики: Јован је проповедао крштење покајања, а Христос проповеда усиновљење кроз крштење. Дакле, кроз тајну крштења ми постајемо синови Божји по благодати. Свети Јован је говорио и позивао народ на покајање речима: Покајте се јер се приближи Царство Небеско! Приближило се Царство Небеско у личности Господа Исуса Христа, који је собом у свет, у време, у историју донео Царство Небеско. И то Царство Небеско ми, хришћани, предокушавамо кроз свете тајне, кроз све ту тајну крштења, али и кроз све ту тајну Евхаристије, који јесте трпеза Господња, за којом ми обедујемо и хранимо се храном вечности. Трпеза Господња – света Литургија јесте већ овде и сада предокушај Царства Божјег. О том Царству Божјем нам говори Свети Јован Претеча.

И данас, као и тада, у јудејској пустињи одјекују речи свима нама: Покајте се, јер се приближи Царство Небеско! Али треба да се кајемо искрено и од свег срца. Не као што су то чинили фарисеји, које Свети Јован Претеча назива породом аспидиним, што значи породом ђавољим, породом демонским, зато што су лицемерно, формално прилазили крштењу, а не искрено кајући се.

Зато на речи Светог Јована Претече треба да имамо њега као пример, да се искрено и од свег срца кајемо, да се крштавамо у име Свете Тројице и да учествујемо у светотајинском животу Цркве, јер је то залог нашег будућег и вечног живота.

Нека је срећан празник свима вама, драга браћо и сестре. Од све срца желим у име своје, у име све браће архијереја, свештенства, али и свих вас, драга браћо и сестре, да упутим срдачне честитке Његовој Светости, нашем Патријарху, поводом његове крсне славе, али и свима вама и свој нашој браћи, по вери и по крви, да честитам славу свима који славе Светог Јована Претечу и Крститеља Господњег и да Свети Јован буде свима нама молитвеник пред престолом Бога живог, јер он као Пророк, као Претеча, као Крститељ Господњи и има ту слободу да се моли пред Богом за све нас. Нека је срећно и благословено! Бог вас благословио! Да сте сви живи и здрави на многаја и благаја љета!

spc.rs